

Syntetické vs. analytické formy

latina: futurum (syntetické)

	SG	PL
1	vidēbō	vidēbimus
2	vidēbis	vidēbitis
3	vidēbit	vidēbunt

čeština: futurum (analytické)

	SG		PL	
1	budu	vidět	budeme	vidět
2	budeš	vidět	budete	vidět
3	bude	vidět	budou	vidět

Syntetické a analytické formy: kombinace

č.: préteritum (analytické i syntetické)

č.: futurum (analytické)

	SG		PL		SG		PL		
1	viděl	jsem	viděli	jsme	1	budu	vidět	budeme	vidět
2	viděl	jsi	viděli	jste	2	budeš	vidět	budete	vidět
3	viděl		viděli		3	bude	vidět	budou	vidět

- analytické tvary = kombinace **finitních** a **nefinitních** verbálních forem
- finitní formy (**verbum finitum**) = vyjadřující shodu s osobou a číslem subjektu
- finitní část analytických forem préterita a futura = pomocné sloveso (**auxiliár**)

Klitiky vs. samostatná slova

	préteritum	futurum
redukce formy	psal jsi / psal s (Petr ___ psal.)	x (Petr <u>bude</u> psát.)
pozice	Psal jsem mu.	Budu mu psát. Psát mu budu .
odpověď	Psali jste? *Jsme .	Budete psát? Budeme .
negace	nepsali jsme/psali *nejsme	nebudeme psát

auxiliár préterita = klitika

auxiliár futura ≠ klitika

Komparativ a superlativ

pozitiv	komp.	superlativ	pozitiv	komp.	superlativ
tvrdý	tvrdší	nejtvrdší	nóbl	víc(e) nóbl	nejvíc(e) nóbl
durus	durior	durissimus	idōneus	magis idōneus	maximē idōneus
hard	harder	hardest	creative	more creative	most creative

syntetické formy

analytické formy

Dubletní formy

KOMP

sprost-š-í

sprost-ěj-š-í

víc(e) sprostý

SUPERL

nej-sprost-š-í

nej-sprost-ěj-š-í

nejvíc(e) sprostý

Supletivní formy: *ABA

	lat.		lat.		dán.	
POS	dūr	-us	bon	-us	god	A
KOMP	dūr	-ior	mel	-ior	bed	B
SUPERL	dūr	-issimus	opt	-imus	bed	A
	AAA		ABC		ABB	*ABA

→ KOMPARATIV a SUPERLATIV jsou v hierarchickém vztahu: [SUPERL[KOMP]]

čeština: [nej-[lep-š_{KOMP}]_{SUPERL}]

Supletivismus: úplný vs. částečný

	úplný supletivismus	částečný supletivismus
POS	dobr -ý	d louh -ý
KOMP	lep -š-í	d el -š-í

2 supletivní alomorfy kořene = 2 lexikální jednotky

$\langle \text{dobr}, v_A \rangle$

$\langle \text{lep}, v_A \rangle / _KOMP$

$\langle \text{dlouh}, v_A \rangle$

$\langle \text{del}, v_A \rangle / _KOMP$

Morfonologické alternace

POS snad **d** -n-ý

KOMP snaz **z** -š-í

snad -**n**-ý

snad -n [**n**] -ěj-š-í

prud-ší, slad-ší, mlad-ší, ...

lí[n]-ější, přes[n]-ější, čer[n]-ější, ...

*[n]-ější

alternace $d \sim z$ není pravidelná

= supletivní reprezentace

$\langle \text{snad}, v_A \rangle, \langle \text{snaz}, v_A \rangle / _ \text{KOMP}$

alternace $n \sim \eta$ je pravidelná

$n \rightarrow \eta / _ \text{ě}$

Diachronní vývoj

nepravidelné alternace jsou často reliktem původních fonologických změn:

fonologické alternace → morfonologické alternace → supletivismus

ablaut v angličtině (nepravidelný PLURÁL)

mouse	mice [ai]	< mȳs	< mūs-iz	1. vokalická harmonie
louse	lice [ai]	< lȳs	< lūs-iz	2. diftongizace